

Chirurgická léčba zhoubných novotvarů hrdla děložního

Ivan Práznovec¹, Munachiso Ndukwe¹, Petr Halada¹, Dominik Karásek¹, Denisa Pohanková², Jiří Špaček¹

¹Porodnická a gynekologická klinika, Fakultní nemocnice Hradec Králové

²Klinika onkologie a radioterapie, Fakultní nemocnice Hradec Králové

Chirurgická léčba zhoubných novotvarů hrdla děložního prodělala za poslední dekády mnoho změn. Přes jednoduché operace a následnou radikalitu léčby až po postupnou přeměnu k personalizované medicíně. V článku se snažíme retrospektivně zhodnotit vývoj chirurgické léčby zhoubných novotvarů hrdla děložního od počátků chirurgie po současnost.

Klíčová slova: zhoubný novotvar hrdla děložního, operační léčba nádorů hrdla děložního, historie chirurgie pro zhoubný novotvar hrdla děložního.

Surgical treatment of malignant neoplasms cervix

Surgical treatment of cervical cancer has undergone many changes over the last decades. Through simple operations and subsequent surgical radicality to the gradual transformation to personalized medicine. In this article, we try to retrospectively evaluate the development of surgical treatment of malignant neoplasms of the cervix from the beginnings of surgery to the present.

Key words: cervical cancer, surgery treatment of cervical cancer, history of cervical cancer surgery.

Úvod a historie chirurgické léčby

Historicky první zmínky o operacích dělohy vůbec a konkrétně o vaginální hysterektomii pochází od Sorana z Efezu, významného antického řeckého lékaře z přelomu 1. a 2. století našeho letopočtu. Další zmínky o dělohu odstraňujících výkonech pochází ze středověku, kdy kupříkladu andaluský lékař a básník Avenzoar (1091–1162) popsal totální exstirpaci dělohy. První operaci pro zhoubný novotvar dělohy (zřejmě karcinom endometria) provedl v roce 1813 Conrad Langenbeck (1776–1851). Následovaný byl Charlesem Clayem (1801–1893), který uvedl v praxi koncept hysterektomie prováděné břišní cestou (otevřená chirurgie). Pro zhoubné novotvary hrdla děložního však až do konce 19. století neexistovala standardizovaná chirurgická léčba. Základy položili v roce 1895 John Clark a Emil Ries z Chicaga po prozkoumání histopatologických vzorků

postižených pánevních lymfatických uzlin (1). Historicky nejdůležitější postavou a průkopníkem operační léčby gynekologických malignit byl rakouský gynekolog Ernst Wertheim (1864–1920), který 16. listopadu 1898 provedl první radikální abdominální hysterektomii pro zhoubný novotvar hrdla děložního. Principem operace bylo odstranění dělohy, hrdla děložního, parametrií a horní části pochvy spolu s provedením pánevní lymfadenektomie (2). Počátek 20. století se nesl ve znamení debat mezi Wertheimem a Friedrichem Schautou (1849–1919), jenž preferoval vaginální přístup k radikální hysterektomii. Ta byla provedena v roce 1901 a byla zatížena menší mortalitou operovaných patientek. Po zdokonalení nechirurgických metod (ozáření pánve) bylo od radikálních hysterektomií v první polovině 20. století opouštěno (3). Renesanci radikální hysterektomie přinesl Joe Vincent Meigs

DECLARATIONS:

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: *Onkologie*. 2024;18(1):7-9

<https://doi.org/10.36290/xon.2024.001>

Článek přijat redakcí: 1. 12. 2023

Článek přijat k tisku: 20. 12. 2023

MUDr. Ivan Práznovec, MBA

ivan.praznovec@fnhk.cz